

2007 HELSE – RUS – AVHENGIGHET

KURSKATALOG

FEBRUAR:

Kjønnskonferanse 2007
Endringsfokuset rådgivning trinn 1

MARS:

Mentaliseringsbasert behandling
Internasjonal AD/HD-konferanse

APRIL:

Mannsbehandling
Utredning/kartlegging

MAI:

Legemiddelassistert rehabilitering (LAR)
Ruslidelser og behandling

JUNI:

Rusfaglig forum vår 2007
Kulturfaglige metoder og dobbeldiagnoser
Å forstå kvinner som ruser seg

SEPTEMBER:

Gruppeterapi
Fysisk aktivitet som behandlingsmetode
av rusmiddelavhengighet
Samhandling mellom kommunal-
og spesialisthelsetjenesten
Barn av rusmiddelavhengige
Helselovgivningen og rusfeltet

OKTOBER:

Tvilskonferansen 2007 – Zweifel
Endringsfokuset rådgivning trinn 1
Barn og unges rus og psykiske helse

NOVEMBER:

Arbeidsliv og rus
Endringsfokuset rådgivning, trinn 2
Hvordan møte pårørende?
Rusfaglig forum høst 2007

DESEMBER:

Rustrender høst 2007 – Førre Var

Stiftelsen Bergensklinikkene tilbyr også ulike treningsopplegg, se side 16

Stiftelsen Bergensklinikkene

Mestring av rusproblemer

www.bergensklinikkene.no

Helse – rus – avhengighet

Stiftelsen Bergenslinikkene utgir for 13 år på rad en egen kurskatalog med opplæringstiltak, kurs og konferanser for å utvikle og spre kompetanse om helse, rus og avhengighetsskapende utfordringer. Innholdet i Kurskatalog 2007 søker å gi kompetanse og utviklingsmuligheter til ulike faggrupper og miljøer som arbeider med disse utfordringene, enten dette skjer i lokale, regionale eller nasjonale sammenhenger.

Flere av kursene som inngår i Kurskatalog 2007 vil ha bakgrunn i forsknings-, utviklings- og ikke minst behandlingsfaglige erfaringer fra stiftelsens egne virksomheter og blir presentert i kursoppleggene av medarbeidere i Stiftelsen Bergenslinikkene. Kurskatalog 2007 avspeiler også kompetansebehov i spesialisthelsetjenesten på bakgrunn av gjennomført kartlegging av opplæringsbehov.

Stiftelsen Bergenslinikkene håper Kurskatalog 2007 med dette vil fremstå som et av flere tilbud for å møte de utfordringene innen feltet helse, rus og avhengighet.

Kurskatalogen er i seg selv et utviklingsarbeid og Stiftelsen Bergenslinikkene ønsker deltakelse og innspill til utvikling av fremtidige presentasjoner, kurstilbud, konferanse- og kurskataloger.

Bergen, 12. februar 2007
Stiftelsen Bergenslinikkene

Erling Pedersen
adm. direktør

Arne Klyve
undervisningssjef

Generelt om deltakelse på kurs i regi av Stiftelsen Bergensklinikkene

Denne katalogen gir en samlet oversikt over Stiftelsen Bergensklinikkens kurs- og konferansetilbud for 2007.

Det tas forbehold om endring av programmet. Kursdeltaker må selv sørge for overnatting, hvis ikke annet er oppgitt under det enkelte kurs.

Kursene er beregnet for ulike målgrupper.

Deltakeravgift:

Deltakere fra Stiftelsen Bergensklinikkens kompetansesenterregion; Hordaland og Sogn og Fjordane prioriteres til kursene. Pris for deltakelse framgår under det enkelte kurs. Deltakeravgiften refunderes ikke dersom deltaker er forhindret fra å møte.

Påmelding til kurs:

Påmeldingen er bindende. Det er mulig å erstatte forfall med en annen deltaker, hvis dette er ønskelig. Det vil bli sendt faktura til den enkeltes arbeidssted, dersom ikke annet er avtalt.

Kurssted:

Det går frem av oversikten hvor det enkelte kurs skal avholdes. Ved bekreftelse om deltakelse vil det bli opplyst om kurssted.

Påmeldingsfrist:

Påmeldingsfristen er satt til ca. 3 uker før kursstart, hvis ikke annet er oppgitt under aktuelt kurs. Erfaringsmessig blir kursene fort fulltegnet, og vi anbefaler deltakere om å være tidlig ute med påmelding. Bak i kurskatalogen finner du en påmeldingsblankett som kan benyttes. Det vil også bli sendt ut egen invitasjon til hvert enkelt kurs. Påmelding kan også foretas via www.bergensklinikkene.no

For mer informasjon om kursene ta kontakt med:
Stiftelsen Bergensklinikkene

Kompetansesenteret
Postboks 297, Sentrum
5804 BERGEN

Telefon: 55 90 86 34

Telefax: 55 90 86 10

e-post: kurs@bergensklinikkene.no

Endringer og oppdateringer av kurskatalogen finnes på www.bergensklinikkene.no

K01 Kjønnskonferanse 2007

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddel-misbrukere.

DATO: 1. – 2. februar 2007, uke 5

STED: Solstrand Hotell og Bad

PRIS: kr 3 020,- (inkl. lunsj/kaffe)

kr 3 980,- (inkl overnatting og full pensjon)

FORELESERE: Hege Dahl, Paula Sofie Haugan, Siri Håvås Haugland, Vigdis Hjort, Cathrine Holst, Gerd Helene Irgens, Jørgen Lorenzen, Sonja Mellingen, Turid Pedersen, Synnøve Skorge, Finn Skårderud, Shahnaaz Suffla, Bjørn Vassnes

ANSVAR: Klinikksjef Kari Lossius, Stiftelsen Bergensklinikkene

Innhold:

Stiftelsen Bergensklinikkene arrangerer den fjerde kjønnskonferanse med et bredt fokus på kjønn og rusrelaterte problemer.

Tema vil være: Globalt kjønnsperspektiv sett fra Sør Afrika, kjønn, fattigdom og makt. Utviklingsperspektiv, fremtidens menn. Fremtidsperspektiv, kroppen og rusens funksjon for menn og gutter, nye trender og behandlingsperspektiv. Kjønnssrettferdighet, kvinner og makt. Kvinner og rus.

Forelesningene vil skifte mellom pleumseminar og separate miniseminar.

K02 Endringsfokusert rådgivning trinn 1

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddel-misbrukere, samt i spesialisthelsetjenesten.

DATO: : 21. – 23. februar kl 09.00–15.30, uke 7

STED: Bergen

PRIS: kr 2 250,- inkl. kaffe/lunsj

FORELESERE: Psykiatrisk sykepleier Ragnhild Isaksen, sosionom Brita Leivestad og psykolog Unni Østrem, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Psykiatrisk sykepleier Ragnhild Isaksen, sosionom Brita Leivestad og psykolog Unni Østrem, Stiftelsen Bergensklinikkene

MAKS ANTALL DELTAKERE: 30

Påmelding innen 8. februar

Innhold:

Endringsfokusert rådgivning er en klientsentrert, rådgiverstyrt samtalestil som har til hensikt å påvirke til atferdsendring gjennom en systematisk utforskning av grunner for endring, bearbeiding av ambivalens, fremming av beslutningstaking og styrking av tiltro til egen mestringsevne. Den støtter seg til Prochaska og DiClementes (1992) tanker om at atferdsendring forløper gjennom faser. Endringsfokusert rådgivning legger vekt på empatisk rådgiver-kommunikasjon for å etablere og styrke relasjonen til klienten, redusere motstand og påvirke til endring. Kurset består av forelesninger, demonstrasjoner og øvelser. Det blir lagt vekt på egenaktivitet blant deltakerne.

K03 Mentaliseringsbasert behandling for pasienter med alvorlig personlighetsforstyrrelse/borderline

Målgruppe: Personer som arbeider i psykisk helsevern og i rusfeltet, som møter pasienter som er i sterk følelsesmessig ubalanse og som kan reagere selvdestruktivt eller voldelig i forhold til andre.

DATO: 23. mars kl 09.00–16.00, uke 12

STED: Radisson SAS Hotell Norge, Bergen

PRIS: kr 900,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESER: Overlege og forsker Anthony Bateman, Psychotherapy Services, St. Ann's Hospital, London

ANSVAR: Psykologspesialist Nina Arefjord, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 16. mars. NB: Engelskspråklig.

Innhold: Anthony Bateman er overlege og forsker ved Psychotherapy Services, Halliwick Unit, St. Ann's Hospital, London. Han har ledet et mangeårige arbeid med borderline-pasienter (utagerende, selvskadende, rusmisbrukende, arbeidsløse i London) der han i tett samarbeid med professor Peter Fonagy har laget et behandlingsprogram basert på moderne psykoanalytisk teori (tilknytning, mentalisering, personlighetsutvikling). Dette ble testet ut i et randomisert forsøk. Resultatene fra denne studien var oppsiktsvekkende gode. På seminaret vil Bateman redegjøre for teorien og gå gjennom prinsippene for mentaliseringsbasert behandling.

K04 Hva vet vi, hvor er vi og hva vil vi?

Internasjonal konferanse med fokus på rusmiddelbruk og AD/HD

Målgruppe: Alle som arbeider i psykisk helsevern og i rusfeltet, som møter pasienter som er i sterk følelsesmessig ubalanse og som kan reagere selvdestruktivt eller voldelig i forhold til andre.

DATO: 26. – 27. mars 2007, uke 13

STED: Radisson SAS Scandinavia Hotell, Oslo

PRIS ÉN DAG: kr 1 850,- (inkl. lunsj/kaffe)

PRIS BEGGE DAGER: kr 3 600,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Internasjonale AD/HD-eksperter fra Nederland, Spania, Storbritannia, USA og Norge foreleser i plenum og i parallelle sesjoner

ANSVAR: Klinikksjef Eva Karin Løvaas, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 9. mars

Innhold: Stiftelsen Bergensklinikkene ønsker gjennom denne konferanse å få belyst ulike utfordringer vi møter når vi skal yte tilbud til pasienter med samtidig AD/HD og rusmiddelbruk. Det er i denne sammenheng viktig at vi er kjent med eksisterende forskning og erfaring utover egne landegrenser. Sentrale forskere og klinikere fra Nederland, USA, Spania, UK og Norge er invitert til å dele sin kunnskap og erfaring.

K05 Mannsbehandling

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddelbrukere, familievern og psykisk helsevern, og andre som kommer i kontakt med menn med rusavhengighet.

DATO: 12.–13. april, uke 15

STED: Bergen

PRIS: kr 1 500,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Avdelingsleder Gerd Helene Irgens og klinikkssjef Eva Karin Løvaas, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 23. mars

Innhold:

Unge sinte menn – et blick på de unge sinte menn i samfunnet • Verstinger som ikke er så verst – om voldsproblematikk • Mannen i et relasjonelt perspektiv med fokus på farsrollen • Mannsroller og mannens selvbylde i forhold til rus, arbeid og bolig • Positiv maskulinitet • Menn som utsettes for seksuelle overgrep • Menneskesyn og mannssyn • Kommunikasjon som krenker. “Man to man” • Mannsbehandling – om forhold mellom teori og praksis i institusjonell behandling • Fysisk aktivitet som et sentralt virkemiddel i behandling av menn.

K06 Utredning/kartlegging

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddelavhengige, familievern og psykisk helsevern.

DATO: 25. april, uke 17

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner ved Utredningsavdelingen, Hjeltestadklinikken

ANSVAR: Klinisk sosisonom Therese Dahl og miljøarbeider Anne Berit Sandtorv, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 4. april

Innhold:

Kurset tar sikte på å øke deltakernes generelle kompetanse om ruskartlegging. Fokus vil være på kartlegging av rusens funksjon, identifisering av risikofaktorer/tilbakefallsforebygging, og kartlegging av pasientens egen opplevelse/ beskrivelse av sin rusbruk.

K07 Legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

Målgruppe: Fastleger. Helse- og sosialpersonell i kommunene, og personell i tiltak for rusmiddel-avhengige.

DATO: 3. mai kl. 09.00–17.30, uke 18

STED: Bergen

PRIS: kr 900,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene og eksterne forelesere

ANSVAR: Sjefflege Kristin Bergstad Lazaridis og psykolog Lill Iren Milde, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 13. april

Innhold: Kurset vil gi en innføring i følgende områder:

- Neurobiologisk bakgrunn for substitusjonsbehandling
- Skandinavisk og Internasjonal LAR
- Utredningsbehov; fysiske- og psykiske helseproblemer. Hva er fastlegens ansvar.
- Benzodiazepiners ugunstighet
- Fantasi i behandlingstilbudet/
Den gode ansvarsgruppen
- Fremtidig LAR; innblikk i nye retningslinjer

Det vil bli søkt godkjenning fra Den norske lægeforening som et meritterende etterutdanningskurs i allmenmedisin, indremedisin og psykiatri.

K08 Ruslidelser og behandling

Målgruppe: Helsepersonell i spesialisthelsetjenesten.

DATO: 15. mai kl 09.00–15.00, uke 20

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Psykologspesialistene Nina Andresen, Nina Arefjord, Kari Lossius og Eva Løvaas, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Psykologspesialistene Nina Arefjord og Nina Andresen, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 27. april

Innhold: Tema som vil bli fokusert på er kartlegging og diagnostisering av ruslidelser, komorbide tilstander, rusens funksjon og behandlingsmetoder, kvinner og rus, hvordan forholde seg til personer med ruslidelser og få en dialog.

K09 Rusfaglig forum vår 2007

Målgruppe: Ledere, politikere og ansatte i tiltak for rusmiddelavhengige, skole, helse- og sosialpersonell.

DATO: 1. juni, uke 22

STED: Bergen

PRIS: Gratis for deltakere fra Hordaland og Sogn og Fjordane (lunsj på kursstedet betales av deltakerne).

Påmelding: Se egen utsendelse

Formål: Rusfaglig forum har til hensikt å samle politikere, ledere og fagpersoner til debatt om aktuelle problemstillinger innen rusmiddelfeltet.

K10 Kulturkonferansen

Kunst og kulturfaglige metoder i arbeid med mennesker i dobbelt-diagnoseproblematikk

Målgruppe: Behandlere, terapeuter, kulturarbeidere, miljøarbeidere og andre helsearbeidere.

DATO: 4. juni kl 09.00–16.30, uke 23

STED: Radisson SAS Hotel Norge, Bergen

PRIS: kr 850,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESER: Pål Akerø, Marie Bergman, Harald Juul, Audun Myskja, Jorunn Ohnstad og Gunnar Staalesen

ANSVAR: Spesialkonsulent Berit Bereksten, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 18. mai

Innhold: Velkommen til en introduksjonsdag for inspirasjon og samarbeid på tvers av fag og forståelser. Med eksempler fra musikk-, litteratur- og billedkunstsjangeren vil denne dagen vise mulige veier, samt ta opp kunstfaglige metoder, for rehabilitering av mennesker med rus- og/eller psykiatriproblematikk. Flere steder i landet arbeides det nå systematisk for å iverksette og etablere tiltak som omfatter bruk av blant annet musikk, litteratur og billedkunst i rehabilitering av mennesker med ulike (medisinske) diagnoser. Hva kan opplevelse og deltakelse i kultur og kunst bety for tilfriskningsprosesser, anerkjennelse og selvaktelse for den enkelte?

JUNI – SEPTEMBER 2007

K11 Å forstå kvinner som ruser seg

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddelbrukere, familievern og psykisk helsevern.

DATO: 8. juni, uke 23

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Klinikksjef Kari Lossius, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 18. mai

Innhold: Kurset tar sikte på å øke deltakernes kompetanse på kvinner med rusmiddelvaner. Fokus vil være fordypning i forhold til hvordan forstå kvinner som ruser seg, det kvinnespesifikke innen behandling, samt bevisstgjøring av egne holdninger, etikk og ideologi i arbeidet med kvinnelige rusmiddelbrukere.

K12 Gruppeterapi

Målgruppe:

Personell i tiltak for rusmiddelavhengige. Helse- og sosialpersonell som arbeider med rusmiddelavhengige i grupper.

DATO: 6.–7. september, uke 36

STED: Bergen

DELTAKERAVGIFT: kr 1 500,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Klinikksjef/psykologspesialist Kari Lossius og psykologspesialist Nina Andresen, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Klinikksjef/psykologspesialist Kari Lossius, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 17. august

Innhold:

1. dag: teori.
2. dag: praktiske øvelser knyttet til teoretiske retninger, samt veiledning.

K13 Fysisk aktivitet som behandlingsmetode av rusmiddelavhengighet

Målgruppe: Personell i tiltak for rusmiddelavhengige.

DATO: 13. september, uke 37

STED: Hjelpestadklinikken

PRIS: kr 500,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Medarbeidere ved Hjelpestadklinikken

ANSVAR: Konsulent Gunn Hilde Øymo, Stiftelsen Bergensklinikkene

MAKS ANTALL DELTAKERE: 20

Påmelding innen 24. august

Innhold: Fysisk aktivitet som behandlingsmetode: Teoretisk og praktisk tilnærming.

K14 På hver vår planet?

Utfordringer i samhandlingen mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten.

Målgruppe: Helse- og sosialarbeidere i kommunene og spesialisthelsetjenesten.

DATO: 17. og 18. september, uke 38

STED: Bergen

PRIS: kr 1 500,- inkl lunsj/kaffe

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene og rusfeltet

ANSVAR: Klinikksjef Eva Karin Løvaas, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 24. august

Innhold: Stiftelsen Bergensklinikkene inviterer, i samarbeid med Bergen kommune, til seminar som skal belyse utfordringer i samhandlingen mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten. Løses ulike utfordringer i dag til det beste for brukeren? Foreligger det tilstrekkelig forståelse for hverandres ståsted, muligheter og begrensninger og fremstår vi sammen som et helhetlig eller som et fragmentert tilbud til de som er i behov for å bruke våre tjenester?

Dagene legges opp til veksling mellom plenumsforedrag og flere parallellsesjoner.

K15 Barn av rusmiddel- avhengige

Målgruppe: Førskolelærere, lærere, helsesøstre, barnevernspedagoger og andre som i sitt arbeid kommer i kontakt med barn.

DATO: 20. september, uke 38

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Avdelingsleder Gerd Helene Irgens, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 31. august

Innhold: Det å endre sine rusvaner og jobbe seg ut av en rusmiddelavhengighet er ofte en langvarig prosess. Det tar tid og krefter, samtidig som en må forvente tilbakefall. Hva så med barna i denne prosessen. Hvilke faktorer skader barna og hva er viktige beskyttende faktorer? Hvilke utfordringer står rusmiddelavhengige foreldre ovenfor på veien til å etablere seg i en rusfri hverdag? Hvilke støtte trenger disse familiene fra hjelpeapparatet. Klarer de ulike aktørene i hjelpeapparatet å samarbeide på en hensiktsmessig måte?

Kurset vil gjennom disse og andre tema belyse den innsikt som er sentral og de utfordringene hjelpeapparatet står ovenfor, i arbeidet med barn og deres rusmiddelavhengige foreldre. Det vil bli gitt rom for tverrfaglig og tverretatlig diskusjon rundt dette temaet.

K16 Helselovgivning og rusfeltet

Målgruppe:

Ledere, fag-/klinikksjefer, ansatte i rusfeltets spesialisthelse- og kommunetjeneste, ansatte i sosialsentra, fastleger og ansatte i vurderingsinstansene, brukerorganisasjoner.

Andre interesserte.

DATO: 27. september, uke 39

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene samt eksterne inviterte

ANSVAR: Oversykepleier Ørjan Kramer og spesialrådgiver Aino Lundberg, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 7. september

Innhold: Etter rusfeltets inntreden i spesialisthelsetjenesten er det et økende behov for å se på helselovgivningen, hva den faktisk sier, og hvilke fortolkninger og forståelser som rår. Gjennomgang av spesialisthelsetjenesteloven, lov om helsepersonell, lov om pasientrettigheter, blick på lovverket fra ulike ståsteder.

Zweifel (Tvil)

Tverrfaglig, flernasjonalt arena for refleksjon og opplevelser

DATO: 4. – 7. oktober, uke 40

STED: Berlin

PRIS: Se egen utsendelse

KONTAKTPERSONER: Undervisningssjef Arne Klyve og spesialkonsulent Berit Bareksten, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding: Se egen utsendelse.

Innhold:

Tema i 2007 er *anerkjennelse* – politisk, sosialt og emosjonelt. Programmet skal fokusere både på utdanning og dannelse, samt troen på og verdien av arbeid. Tyskland ser i dag ut til å oppleve en ny tvil på arbeid, på yrket i møte med den nye økonomien, “sin egen lykkes smed”-samfunnet, og har en stor arbeidsløshet. Hvordan skal unge mennesker skape seg en voksen identitet uten lønnsarbeid? Hvem fanger opp de som faller igjennom? Og hva med dem som har lagt sin arbeidsdag bak seg, og som ikke lenger er “produktive”? Dette vil gi et møte med mange av dem som ganske misvisende kalles samfunnets “svakeste”. Våre grenser og oppfatninger av hvem som er “utenfor” og “innenfor” kan kanskje bli utfordret? Et konferanseforløp i krysningfeltet rus og psykiatri/filosofi/humanitet/menneskerettigheter og kunst skal åpne for refleksjon og debatt omkring dette. Tema forsoning vil bli tatt opp som et aspekt ved hovedtemaet anerkjennelse.

K17 Endringsfokuset rådgivning trinn 1

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene og personell i tiltak for rusmiddelmissbrukere.

DATO: 24. – 26. oktober kl 09.00–15.30, uke 43

STED: Bergen

PRIS: kr 2 250,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Psykologspesialist Nina Andresen og sosionom Brita Leivestad, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Psykologspesialist Nina Andresen og sosionom Brita Leivestad, Stiftelsen Bergensklinikkene

MAKS ANTALL DELTAKERE: 30

Påmelding innen 5. oktober

Innhold: Endringsfokuset rådgivning er en klient-sentrert, rådgiverstyrt samtalestil som har til hensikt å påvirke til atferdsendring gjennom en systematisk utforskning av grunner for endring, bearbeiding av ambivalens, fremming av beslutningstaking og styrking av tiltro til egen mestringsevne. Den støtter seg til Prochaska og DiClementes (1992) tanker om at atferdsendring forløper gjennom faser.

Endringsfokuset rådgivning legger vekt på empatisk rådgiver-kommunikasjon for å etablere og styrke relasjonen til klienten, redusere motstand og påvirke til endring. Kurset består av forelesninger, demonstrasjoner og øvelser. Det blir lagt vekt på egenaktivitet blant deltakerne.

OKTOBER – NOVEMBER 2007

K18 Barn og unges rus og psykiske helse

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene, skoler og utdanningsinstitusjoner, personell i tiltak for rusmiddelavhengige, barnevern, familievern og psykisk helsevern.

DATO: 30. – 31. oktober, uke 44

STED: Bergen

PRIS: kr 1 500,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene og samarbeidspartnere

ANSVAR: Undervisningssjef Arne Klyve og prosjektsjef Vibeke Johannessen, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 5. oktober

Innhold: Denne to-dagers konferansen er et samarbeid mellom Regionsenter for barn- og unges psykiske helse, Fylkesmannen og Stiftelsen Bergensklinikkene. Tidlig identifikasjon og tidlig intervensjon er et nasjonalt satsningsområde. På konferansen vil vi sette søkelys på barn i Bergen – hvem er i risiko?, gravide rusavhengige/misbrukere, risiko og beskyttelse ungdom i sviktsonen (13 – 23 år), ungdom, rus og vold i Bergen (hva har skjedd?), ungdom med “intoks”, “risikoforeldre”, tidlig intervensjon i arbeidslivet, etiske refleksjoner rundt tidlig identifikasjon og samordning av innsatser.

K19 Arbeidsliv og rus

Målgruppe: Ledelse, personalavdeling, HMS-avdelinger, sikkerhetsansvarlige, AKAN kontakter, verneombud, sosialombud, tillitsvalgte.

DATO: 8. november, uke 45

STED: Bergen

PRIS: kr 750,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Forskningssjef Arvid Skutle, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 19. oktober

Innhold: Rus, arbeidsmiljø og sikkerhet:

Tør vi la være å sette temaet på dagsorden i bedriften?

- Nye generasjoner – nye rustrender:
Utfordringer for bedriften.
- Foreldre- og pårønderollen:
Hva gjør vi når ungdommen kommer beruset hjem?
- Kommunikasjon ungdom/voksne.
- Sikkerhet i bedriften: Fra ledelse til virkelighet.
- Mobilisering av de ansatte: Fra rød til grønn sone.
- Behandlingstilbud.
- Alternativer for forebyggende arbeid.

K20 Endringsfokuset rådgivning, trinn 2

Målgruppe: Personell i helse- og sosialtjenesten i kommunene, og personell i tiltak for rusmiddelavhengige som tidligere har gjennomført trinn 1.

DATO: 15. – 16. november kl 09.00–15.00, uke 46

STED: Bergen

PRIS: kr 1 500,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Psykologspesialist Nina Andresen og psykiatrisk sykepleier Ragnhild Isaksen, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Psykologspesialist Nina Andresen og psykiatrisk sykepleier Ragnhild Isaksen, Stiftelsen Bergensklinikkene

MAKS ANTALL DELTAKERE: 25

Påmelding innen 26. oktober. Kurset er beregnet for deltakere som har gjennomført trinn 1

Innhold: Fordypningskurset i Endringsfokuset rådgivning vil bygge videre på metodikken som ble presentert i innføringskurset. Det vil bli brukt tid til å se nærmere på endringstenkning og på tilpassing av intervensjoner i forhold til klienters stadium i endringsprosessen. Det vil også bli lagt vekt på arbeid med motstand og generell vegring mot endring. Dette kommer i tillegg til repetisjon av elementer fra innføringskurset. Kurset forutsetter grunnleggende kjennskap til Prochaska og DiClementes modell for endring, og til ulike grunnleggende kommunikasjonsferdigheter som refleksjon og empatisk lytting.

K21 Hvordan møte pårørende?

Målgruppe: Helse- og sosialpersonell i kommunene, spesialisthelsetjenesten, psykisk helsevern og annet personell som kommer i kontakt med pårørende til rusmiddelavhengige.

DATO: : 22. – 23. november, uke 47

STED: Bergen

PRIS: kr 1 200,- (inkl. lunsj/kaffe)

FORELESERE: Sentrale fagpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene og eksterne forelesere

ANSVAR: Psykologspesialist Nina Andresen og psykolog Lill Iren Milde, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 2. november

Innhold: Å være pårørende til en rusmiddelavhengig kan være krevende, hvordan kan vi som helsepersonell møte dem i en vanskelig livssituasjon? Kurset vil gi en kort innføring i lovverket med sikte på å øke helsepersonell sin kompetanse om pårørendes rettigheter, for at de bedre skal kunne ivareta de pårørende. Vi vil ha fokus på de pårørendes behov og hvordan man kan hjelpe dem til å øke mestring og ivareta egen helse. Hvilke utfordringer står helsepersonell overfor i møte med pårørende? Det er ønskelig å bistå helsepersonell med økt forståelse, innsikt og handlingsberedskap i møte med pårørende.

NOVEMBER – DESEMBER 2007

K22 Rusfaglig forum høst 2007

Målgruppe: Ledere, politikere og ansatte i tiltak for rusmiddelavhengige, skole, helse- og sosialpersonell.

DATO: 29. november, uke 48

STED: Bergen

PRIS: Gratis for deltakere fra Hordaland og Sogn og Fjordane (lunsj på kursstedet betales av deltakerne).

FORELESERE: Medarbeidere fra ulike prosjekter

ANSVAR: Prosjektleder Vibeke Johannessen og undervisningssjef Arne Klyve, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding: Se egen utsendelse.

Formål: Rusfaglig forum har til hensikt å samle politikere, ledere og fagpersoner til debatt om aktuelle problemstillinger innen rusmiddelfeltet.

K23 Førre Var – rustrender 2007

Målgruppe: Politikere, planleggere og fagpersoner som arbeider med rusforebygging og behandling.

DATO: 6. desember, uke 49

STED: Bergen

PRIS: Gratis

FORELESERE: Fagpersoner fra Kompetansesenteret, Stiftelsen Bergensklinikkene

ANSVAR: Spesialkonsulent Jane Mounteney, Stiftelsen Bergensklinikkene

Påmelding innen 30. november

Hvordan ser rusbildet ut i Bergen i dag?

På seminaret får deltakerne siste nytt om rustrender, der funn fra ny FørreVar-rapport presenteres. Seminaret vil videre sette fokus på nye studier innen rusforebygging, med presentasjon av rapportens spesialfokus.

Stiftelsen Bergensklinikkene

Opplæringsprogrammer – Kartleggingsredskaper – Metoder

Stiftelsen Bergensklinikkene kan tilby opplæringsprogrammer, kartleggingsredskaper og metoder knyttet til utfordringer innen fagområdet helse, rus og avhengighet, og tilpasset forebygging, tidlig intervensjon, behandling, utredning og planlegging. Stiftelsen Bergensklinikkene er den største spesialistinstitutionen innen rushelsetjenesten med forsknings- og kompetansesenteravdelinger integrert i virksomheten.

Vi har lang erfaring i å tilby tilpassede kurs- og opplæring, og vi tilbyr programmer og redskaper/metodikk tilpasset ulike virksomheter innen kommuner, helseforetak, helse- og sosialtjenester, psykisk helsevern, skoler, barne- og ungdomsvern, sykehus, frivillige organisasjoner og bedrifter m.m.

Nedenfor følger en oversikt over noen av de mest etterspurte opplæringsprogrammene, kartleggingsredskapene og metoder som Stiftelsen Bergensklinikkene tilbyr. I tillegg tilbyr Stiftelsen Bergensklinikkene kursopplegg, slik de fremgår av kurskatalogen, tilpasset enkeltvirksomheter.

- Kommunale ruspolitiske planer
- Ansvarlig Vertskap på utesteder
- Hurtigkartlegging av rusproblematikk
- Førre Var – rustrendundersøkelser
- Kjentmann – beredskapsprogram for skoler
- Ung til ung-formidling – rusforebyggende program
- Motiverende intervju/Endringsfokuset rådgivning
- Ungdomsundersøkelser/kartlegging av rusmiddelvaner
- Rusmidler og arbeidsliv
- Kartlegging av kompetansebehov i spesialisthelsetjenesten

Kontaktpersoner i Stiftelsen Bergensklinikkene:

Prosjektleder *Vibeke Johannessen*

Undervisningssjef *Arne Klyve*

Forskningssjef *Arvid Skutle*

Kommunale ruspolitiske planer

Kommuner er pålagt å utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Det er anbefalt at disse planene ses i sammenheng med det helhetlige rusmiddelpolitiske arbeidet i kommuner. Forskning viser at kommunenes bevilgnings- og kontrollmyndighet er effektive virkemidler for å redusere alkoholforbruk og alkoholrelaterte skader. Rusmiddelproblemene er sammensatte og innsatsene som skal iverksettes krever at en utarbeider planen slik at denne inkluderer tverrfaglig og tverretattlig samarbeid. Rusmiddelplaner omhandler derfor arbeid innenfor helsetjeneste, sosial- og barneverntjeneste, skole, kultur og organisasjonsliv. Kompetansesenteret kan bistå kommuner i å utvikle lokale rusmiddelpolitiske planer.

Ansvarlig Vertskap på utesteder

Ansvarlig Vertskap er et program for ansvarlig alkoholhåndtering rettet mot ledere og ansatte ved serveringsstedene. Målsettingen er å forebygge og redusere rusrelatert vold i og utenfor serveringssteder, øke kunnskapen om alkoholloven og ulike rusmidler. Ansvarlig Vertskap skal bidra til at serveringsstedene utarbeider retningslinjer for ansvarsfull alkoholserving. Ansvarlig Vertskap gjennomføres i samarbeid mellom kommunen og serveringsstedene. Stiftelsen Bergensklinikkene kan bistå med tilrettelegging og oppfølging av Ansvarlig Vertskap i kommunene.

Hurtigkartlegging av rusproblematikk

“Rapid assessment and response” (RAR) er en kartleggingsmodell utviklet av Verdens helseorganisasjon. Kompetansesenteret har tilpasset modellen til norske forhold og har gjennomført to pilotforsøk i samarbeid med Utekontakten i Bergen. Målsettingen med RAR er å gi et best mulig bilde av valgte problemområder i løpet av en kort tidsperiode, og kunne utvikle en handlingsplan som legger til rette for formålstjenlige intervensjoner. Kartleggingen gjennomføres med ulike metodiske tilnærminger for å utforske problemstillingen(e). Stiftelsen Bergensklinikkene gir tilbud om opplæring i modellen.

Føre Var – rustrendundersøkelser

Stiftelsen Bergensklinikkene, ved Kompetansesenteret, har siden våren 2002 drevet kartleggingsprosjektet Føre Var. Prosjektets mål er å etablere et omfattende system som på en rask og pålitelig måte kan overvåke, identifisere og rapportere om eventuelle endringer i tilgjengelighet og bruk av rusmidler. På lengre sikt kan dette systemet gi informasjon om lokale rustrender.

Føre Var er et lokalt overvåkingssystem for rusmiddelbruk som fokuserer på hurtig og systematisk halvårlig innsamling, analyse og rapportering av data, mønstre og tendenser. Tidsriktig og pålitelig informasjon om rustrender gir mulighet til å kunne ta gode og kunnskapsbaserte beslutninger. Det finnes ulike tilnæringsmåter og modeller for Føre Var. Kompetansesenteret har erfaring og gir opplæring til andre kommuner som kan gi grunnlag for å utarbeide lokale Føre Var-prosjekter.

Foreldreveiledning – “Tidsbrytere”

Samtaleprogrammet “Tidsbrytere” er utviklet av Stiftelsen Bergensklinikkene i samarbeid med foreldre, lærere og andre. “Tidsbrytere” handler om å reflektere omkring forhold som virker inn på barns tidlige forståelse av rus og rusmidler. Programmet “Tidsbrytere” fokuserer på foreldres egen kompetanse i forhold til sine barn.

“Tidsbrytere” har som mål å forberede foreldre til samtaler med barn om rus og rusmidler og invitere til refleksjon omkring kommunikasjon, oppdragelse, barn og rus. Programmet er basert på møter hvor foreldre møter andre foreldre til samtale, diskusjon og refleksjon. Innbakt i “Tidsbrytere” er et opplæringsprogram hvor interesserte foreldre læres opp i å holde foreldremøter for andre foreldre om tema rus, kommunikasjon og oppdragelse. Stiftelsen Bergensklinikkene tilbyr opplæring i foreldreveiledning.

Kjentmann – beredskapsprogram for skoler

“Kjentmann” er et beredskapsverktøy til bruk i skoleverket. “Kjentmann” gir råd i forhold til å oppdage og se rusmisbrukende elever, kommunikasjon og samtale om rus, samt gjøre bruk av eksterne samarbeidspartnere for skolen. Kjentmannsordningen er i dag virksom i en rekke norske kommuner. Målsettinger for arbeidet:

- At skolen skal ha en kjentmann som kan samle og øke kompetansen innenfor rusforebygging.
- At skolen skal ha strukturer som øker sannsynligheten for at elever selv tar kontakt i forhold til egne eller andres rusproblemer.
- At skolen er trygg, presis og treffsikker i arbeidet med en rusmisbrukende elev.

Ung til ung formidling – *To do or not to do* – et rusforebyggende program for 9. klasse

“To do or not to do” er et rusforebyggende program rettet mot 9. klasse. Programmet bygger på ung til ung metodikk. Ung til ung-formidling kjennetegnes av at man bruker representanter fra målgruppen til å formidle et rusforebyggende budskap. Et bærende prinsipp bak metodikken er at nøktern informasjon om virkning og risiko formidles av målgruppens “likemenn”, samt at tilnærmingen fokuserer på å utvikle sosiale ferdigheter til å motstå gruppepress hos målgruppen. Programmet gjennomføres av elever fra videregående skole. Stiftelsen Bergensklinikkene tilbyr opplæring av medarbeidere i kommunen.

Motiverende intervju/ Endringsfokusert rådgivning

Endringsfokusert rådgivning er en tilnærming i arbeidet for å hjelpe mennesker over den ambivalens som holder mange mennesker igjen fra å ta en endelig beslutning om ønsket atferdsendring. Endringsfokusert rådgivning er klientsentrert, rådgiverstyrt samtalestil som har til hensikt å påvirke til atferdsendring gjennom systematisk utforskning av grunner for endring, bearbeiding av ambivalens, fremming av beslutningstaking og styrking av tiltro til egen mestringssevne. Metoden støtter seg til Prochaska og DiClementes (1992) modell om at atferdsendring forløper gjennom faser. Endringsfokusert rådgivning legger vekt på empatisk rådgiverkommunikasjon for å etablere og styrke relasjoner, redusere motstand og påvirke til endring. Endringsfokusert rådgivning tilbyr helse- og sosialpersonell i kommuner og spesialisthelsetjeneste.

Kartlegging av rusmiddelvaner

I rusmiddelarbeidet er det behov for å kartlegge rusmiddelvaner avhengig av alder og ulike målgrupper. En grundig og omfattende kartlegging av rusmiddelvaner hos målgruppen gir hjelpeapparatet større mulighet til å utvikle et godt og tilpasset tilbud til den enkelte bruker. Kartlegging er bl.a. et nyttig verktøy i utarbeidelsen av individuell plan. Stiftelsen Bergensklinikkene har utarbeidet skoleringsprogram tilrettelagt for ulike målgrupper innen helse- og sosialtjeneste, barneverntjeneste og institusjoner.

For mer informasjon om kurs, trening og opplæring, ta kontakt med Stiftelsen Bergensklinikkene, Kompetansesenteret, PB 297, Sentrum 5804 BERGEN | Telefon: 55 90 86 34 | Telefax: 55 90 86 10 | e-post: kurs@bergensklinikkene.no

Påmeldingsskjema for kurs 2007

Stiftelsen Bergensklinikkene, Kompetansesenteravdelingen, faxnummer: 55 90 86 10

Returneres til Stiftelsen Bergensklinikkene, Kompetansesenteravdelingen, Postboks 297 sentrum, 5804 Bergen
Tlf: 55 90 86 00 | E-post: kurs@bergensklinikkene.no | www.bergensklinikkene.no

Arbeidssted

Adresse

Postnummer/sted

Fakturaadresse

Referanse (=referansenr./ressursnr./bestillingsnr. eller annet som skal stå på fakturaen)

Telefon

Telefaks

E-post (for vår bekreftelse av kursdeltakelse)

Følgende person(er) ønskes påmeldt:

Kursnummer

Navn

Stilling

Kursnummer

Navn

Stilling

Kursnummer

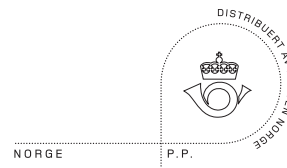
Navn

Stilling

Dato

Underskrift

Kursavgift: I forkant av hvert kurs vil Stiftelsen Bergensklinikkene sende faktura til den enkeltes fakturaadresse, dersom ikke annet er avtalt. **Påmeldingen er bindende.** Deltakeravgiften refunderes ikke dersom deltaker er forhindret fra å møte. Det er imidlertid mulig å erstatte forfall med en annen deltaker hvis ønskelig. **Bruk blokkbokstaver.**

RETURADRESSE:
STIFTELSEN BERGENSKLINIKKENE
POSTBOKS 297 SENTRUM
5804 BERGEN

Stiftelsen Bergensklippene er en selveiende stiftelse etablert i 1991. Stiftelsen Bergensklippene består av tre klinikker for spesialiserte behandlingstilbud: Hjeltestadklinikken, Poliklinikken (inkludert Avdeling for Legemiddelassistert rehabilitering) og Skutevikenklinikken, samt Kompetansesenteravdelingen og Forsknings- og dokumentasjonsavdelingen.

Stiftelsen Bergensklippene er fra 1994 etablert som et regionalt og nasjonalt kompetansesenter innen rusfeltet og inngår i et nasjonalt nett av kompetansesentra på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet.

Stiftelsen Bergensklippene deltar med undervisning på lokale, nasjonale og internasjonale kurs og konferanser. Stiftelsen Bergensklippene tilbyr også kurs og veiledning til helse- og sosialtjenesten, skole, frivillige organisasjoner og samfunnet for øvrig med utgangspunkt i forsknings- og erfaringsbasert kunnskap.

Stiftelsen Bergensklippene har spisskompetanse på og arbeider særlig med

- *Kvinner med rusproblem*
- *Personer med omfattende rusmiddelavhengighet*
- *Utviklingsprosjekter i samarbeid med kommunene*
- *Endringsfokuset rådgivning*
- *Kartlegging av unges rusvaner*
- *Behandlingsevaluering*
- *Kartleggings- og dokumentasjonssystemer*
- *Forebyggende strategier*
- *Rustrender*
- *Foreldrerollen i rusforebyggende arbeid*
- *Risikoutsatte unge*

